

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Ο.Π. ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Α. ΔΙΑΔΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ – ΗΘΙΚΑ ΝΙΚΟΜΑΧΕΙΑ (Ενότητες 9 & 10)

Ενότητα 9

Οἷον καὶ φοβηθῆναι καὶ θαρροῦσαι καὶ ἐπιθυμῆσαι καὶ ὀργισθῆναι καὶ ἐλεῆσαι καὶ ὄλως ἡσθῆναι καὶ λυπηθῆναι ἔστι καὶ μᾶλλον καὶ ἥττον, καὶ ἀμφοτέρω οὐκ εὖ· τὸ δ' ὅτε δεῖ καὶ ἐφ' οἷς καὶ πρὸς οὓς καὶ οὗ ἔνεκα καὶ ὡς δεῖ, μέσον τε καὶ ἄριστον, ὅπερ ἔστι τῆς ἀρετῆς. Ὅμοίως δὲ καὶ περὶ τὰς πράξεις ἔστιν ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις καὶ τὸ μέσον. Ἡ δ' ἀρετὴ περὶ πάθη καὶ πράξεις ἔστιν, ἐν οἷς ἡ μὲν ὑπερβολὴ ἀμαρτάνεται καὶ ψέγεται καὶ ἡ ἔλλειψις, τὸ δὲ μέσον ἐπαινεῖται καὶ κατορθοῦται. ταῦτα δ' ἄμφω τῆς ἀρετῆς. Μεσότης τις ἄρα ἔστιν ἡ ἀρετὴ, στοχαστικὴ γε οὖσα τοῦ μέσου.

Ενότητα 10

Ἐπι τὸ μὲν ἀμαρτάνειν πολλαχῶς ἔστιν (τὸ γὰρ κακὸν τοῦ ἀπείρου, ὡς οἱ Πυθαγόρειοι εἵκαζον, τὸ δ' ἀγαθὸν τοῦ πεπερασμένου), τὸ δὲ κατορθοῦν μοναχῶς (διὸ καὶ τὸ μὲν ῥάδιον τὸ δὲ χαλεπὸν, ῥάδιον μὲν τὸ ἀποτυχεῖν τοῦ σκοποῦ, χαλεπὸν δὲ τὸ ἐπιτυχεῖν)· καὶ διὰ ταῦτ' οὖν τῆς μὲν κακίας ἡ ὑπερβολὴ καὶ ἡ ἔλλειψις, τῆς δ' ἀρετῆς ἡ μεσότης·

ἔσθλοὶ μὲν γὰρ ἀπλῶς, παντοδαπῶς δὲ κακοί.

Ἔστιν ἄρα ἡ ἀρετὴ ἕξις προαιρετικὴ, ἐν μεσότητι οὖσα τῇ πρὸς ἡμᾶς, ὠρισμένη λόγῳ καὶ ᾧ ἂν ὁ φρόνιμος ὀρίσειεν. Μεσότης δὲ δύο κακιῶν, τῆς μὲν καθ' ὑπερβολὴν τῆς δὲ κατ' ἔλλειψιν· καὶ ἔτι τῶ τὰς μὲν ἐλλείπειν τὰς δ' ὑπερβάλλειν τοῦ δέοντος ἐν τε τοῖς πάθεσι καὶ ἐν ταῖς πράξεσι, τὴν δ' ἀρετὴν τὸ μέσον καὶ εὐρίσκειν καὶ αἰρεῖσθαι.

A1. Να αποδοθούν στη νέα ελληνική τα υπογραμμισμένα αποσπάσματα.

(Μονάδες 10)

B1. α) Με ποιον συλλογισμό καταλήγει ο Αριστοτέλης στην ενότητα 9 ότι η ἀρετὴ εἶναι ἓνα εἶδος μεσότητος;

B1. β) Ποιες προϋποθέσεις πρέπει να ισχύουν, για να τηρούμε το μέτρο στα συναισθήματα; Πώς συνδέονται με την κοινωνική διάσταση που προσλαμβάνει η αρετή;

(Μονάδες 10)

B2. Σύμφωνα με τον ορισμό του Αριστοτέλη στην ενότητα 10, η αρετή είναι μια έξη προαιρετική που τη χαρακτηρίζει η μεσότητα. Ποιος είναι ο ρόλος της προαίρεσης στην απόκτηση αυτής της έξης και με ποια κριτήρια προσδιορίζεται η μεσότητά της;

(Μονάδες 10)

B3. «ή μὲν ὑπερβολὴ ἀμαρτάνεται...κατορθοῦται»: Ποια επιπλέον επιμέρους στοιχεία προσθέτει ο Αριστοτέλης στην ενότητα 10, για να στηρίξει την αντιθετική σχέση των εννοιών του χωρίου που δίνεται;

(Μονάδες 10)

B4. ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Ποια συλλογιστική διαδικασία ακολούθησε ο Αριστοτέλης για να καταλήξει στη διάκριση των ηθικών αρετών σε διανοητικές και ηθικές;

(Μονάδες 10)

B5. α) βεληνεκές, επανόρθωση, πραγματογνώμων, φόβητρο, ηδονή: Με ποιες λέξεις του κειμένου έχουν ετυμολογική συγγένεια οι δοθείσες;

B5. β) Να δώσετε από δύο ομόρριζα, ένα ουσιαστικό και ένα επίθετο, (απλά ή σύνθετα) στα νέα ελληνικά για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: ῥάδιον, ἀρετῆς, ἔξις, προαιρετική, δέοντος.

(Μονάδες 10)

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ (Ξενοφώντας Κύρου Ανάβασις, 7, 3, §8-10)

Ἐπεὶ δὲ προσῆλθεν, εἶπε Ξενοφῶν· ἡμεῖς πορευόμεθα ὅπου μέλλει ἔξειν τό στρατεύμα τροφήν· ἐκεῖ δ' ἀκούοντες καὶ σοῦ καὶ τῶν τοῦ Λακωνικοῦ αἰρησόμεθα ἃ ἂν κράτιστα δοκῆ εἶναι. Ἦν οὖν ἡμῖν ἡγήση ὅπου πλεῖστα ἐστὶν ἐπιτήδεια, ὑπὸ σοῦ νομιοῦμεν ξενίζεσθαι. Καὶ ὁ Σεύθης ἔφη· ἀλλὰ οἶδα κώμας πολλὰς ἀθρόας καὶ πάντα ἐχούσας τὰ ἐπιτήδεια ἀπεχούσας ἡμῶν ὅσον διελθόντες ἂν ἡδέως ἀριστώητε. Ἦγοῦ τοίνυν, ἔφη ὁ Ξενοφῶν. Ἐπεὶ δ' ἀφίκοντο εἰς αὐτάς τῆς δειλῆς, συνῆλθον οἱ στρατιῶται, καὶ εἶπε Σεύθης τοιάδε. Ἐγώ, ὦ ἄνδρες, δέομαι ὑμῶν στρατεύσθαι σὺν ἐμοί, καὶ ὑπισχνοῦμαι ὑμῖν δώσειν τοῖς στρατιώταις κυζικηνόν, λοχαγοῖς δὲ καὶ στρατηγοῖς τὰ νομιζόμενα· ἔξω δὲ τούτων τὸν ἄξιον τιμήσω. Σίτα δὲ καὶ ποτὰ ὥσπερ καὶ νῦν ἐκ τῆς χώρας λαμβάνοντες ἔξετε.

ἀριστῶ ἡδέως: ἔχω πλούσιο γεύμα

κυζικηνόν: νόμισμα (της πόλης Κυζίκου)

ἔξω τούτων: εκτός από αυτά

Γ1. Να αποδώσετε το δοθέν κείμενο στη νέα ελληνική.

(Μονάδες 20)

Γ2. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

προσηλθεν: το δεύτερο ενικό πρόσωπο προστακτικής στον ίδιο χρόνο και στην ίδια φωνή

κράτιστα: το επίρρημα στο θετικό βαθμό

αίρησόμεθα: το τρίτο πληθυντικό πρόσωπο ευκτικής στον ίδιο χρόνο και στην ίδια φωνή

οίδα: το δεύτερο ενικό πρόσωπο οριστικής παρατατικού

ἀφίκοντο: το τρίτο ενικό πρόσωπο οριστικής παρακειμένου στην ίδια φωνή

στρατιῶται: τη γενική ενικού

τοιάδε: τη δοτική ενικού στο αρσενικό γένος

ἄνδρες: την κλητική ενικού

δώσειν: το δεύτερο πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή

σῖτα: την αιτιατική ενικού

(Μονάδες 10)

Γ3. α) Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω λέξεων:

ἔξιν, ἀπεχούσας, τῆς δείλης, λοχαγοῖς.

(Μονάδες 4)

Γ3. β) ἀφίκοντο: Να γράψετε την πρόταση στην οποία ανήκει το ρήμα και να την αναγνωρίσετε πλήρως συντακτικά (είδος, εισαγωγή, εκφορά, λειτουργία).

(Μονάδες 2)

Γ3. γ) λαμβάνοντες : Να αναλυθεί στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση.

(Μονάδες 2)

Γ3. δ) Ἄλλα οἶδα κώμας πολλάς ἀθρόας καί πάντα ἔχούσας τὰ ἐπιτήδεια ἀπεχούσας ἡμῶν : Να μετατραπεί ο πλάγιος λόγος σε ευθύ.

(Μονάδες 2)

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

**ΓΑΛΟΥΝΗ ΜΑΡΙΑ - ΔΟΥΔΟΥΜΗ ΕΛΙΝΑ
ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ - ΣΥΡΜΟΣ ΜΙΛΤΟΣ
ΧΑΝΤΖΟΥΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ - ΧΡΗΣΤΑΚΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
ΨΩΜΑ ΑΡΕΤΗ**

